

Զմտունանք յիշել որ Սակեան Անահիտը , այն Աստուածունին է որ յատուկ կը համարուի միայն Հայերու :

Այս դարերու մէջ Աստուածային գաղափարը բաւական տարօրինակ է , որու մասին առաջ պիտի բերենք քանի մ'օրինակներ , ցուցնելու համար թէ ինչպէս և ինչո՞ւ շատ մը ցեղեր իրենց ծագումը Աստուածայինի վերագրել էին :

Ալիբանեն . «Գրիգոր Աստուածաբանի Գրոց մեկնիչ Նոննոս կըսէ . «Մոգքն ազգաւ ի Գամրաց են ուստի և լերդահմայութիւնն լինի . Գամիրք (ի Գոմերայ Յարեթեան) են , նախնի բնակիչք Կապազովկիոյ» :

Էն «Գամրաց» այսինքն Կապազովկացւոց լեզուով Աստուած կոչուէր , տաներկուերրորդ դարերու վկայաբանութեան հին օրինակները , խօսքը ոչ թէ Աստուծոյ կուզեն այլ եւայլի :

«Անցեալ դարու սկիզբները հռչակուած Հոյանտացի հայագէտ Լակրոզ , Մարաց Աստիատէս (ըստ մեզ Ափղահակ) թագաւորի անունն նոյն համարէր Հայոց Աստուած անուան հետ : Եթէ ճիշտ լինի այս համեմատութիւնը , Հայերու աստուածային գաղափարը հոմանիչ կը դառնայ ուժի , քաջութեան և ուզմի :

Ալիշանը ինք իրմէ կը փնտռէ ուրիշ նմանութիւն մը ու կըսէ . «Մեր Աստուած անուան գուցէ յարընչութիւն ունենայ հնդկային Աստուատտա , որ ինքը բրահմանն է : Կայ նոյնպէս և Ասուլաւս , որ Զանդիկ գրականութեան մէջ էական կը նշանակէ» :

«Մորդգաման հնասէր գերմանացին որ շատ տարի առաջ Փոլսի գիտց մէջ (ի Փոքր-Ասիա) գտնուած հին արձանագիրները ջանացել է մեկնել , գրած է թէ , անոնց մէջ գրեր կարգացեր է Ասուլաւս կամ Ասուլաւ մեր Հայ անուան նշանակութեամբ :

Հայոց Հայկազանց իշխանութիւնը Աստուած ցեղի պատմութիւնն է , որ շատ խոտոր կը համեմատի միւս վի-